

Zapisnik

s 4. sastanka Radne skupine Istarske županije za ujednačavanje terminologije na talijanskom jeziku održanog u Umagu u četvrtak 10. rujna 2021. godine s početkom u 10:00 sati

Prisutni:

Istarska županija-Regione Istriana – Marina Barbić-Poropat
Istarska županija-Regione Istriana – Viviana Viviani
Grad Pula-Pola – Cristina Sodomaco Damijanić
Grad Pula-Pola – Iva Ivančić
Grad Poreč-Parenzo – Edi Zarli
Grad Umag-Umago – Enver Jurdana
Grad Rovinj-Rovigno – Verena Sošić Cerin
Grad Rovinj-Rovigno – Stellina Garbin
Grad Novigrad-Cittanova - Lorena Oplanić Marković
Grad Buje-Buie - Jelena Bojić
Odvjetnica-Avocatessa Tiziana Paris

Dnevni red:

1. Usvajanje dnevnog reda
2. Usvajanje zapisnika s prethodnog sastanka
3. Priopćenja koordinatorice
4. Rasprava o problematičnim izrazima
 - a) Upravno-pravna terminologija (v. prilog Tab. 1)
 - b) Stručni nazivi iz dvojezičnih statuta istarskih općina i gradova (v. prilog Tab. 2)
 - c) Titule i kvalifikacije (v. prilog Tab. 3)
5. Validacija OIIFI-jevih popisa naziva hrvatskih institucija i tijela na talijanskom jeziku (v. prilog Tab. 4 a, b i c)
6. Razno

AD 1

Dnevni red usvojen je jednoglasno.

AD 2

Zapisnik s prethodnog sastanka usvojen je jednoglasno bez ikakvih prijedloga izmjene.

AD 3

Koordinatorica je izvijestila prisutne o predavanju Stefana Ondellija, redovitog profesora na Sveučilištu u Trstu, zakazanom za 12. studenoga u Zajednici Talijana u Puli (Circolo) s početkom u 11 sati. Ako se epidemiološka situacija bude pogoršala, predavanje će se održati u hibridnom formatu. Upravni odjel za TNZ i druge etničke skupine želi da konferencija bude otvorena za javnost (radi osiguravanja javnosti rada ali i radi zainteresiranih sudionika). Pozvat će se i sudski tumači. Koordinatorica je pozvala prisutne da pripreme svoja pitanja/nedoumice te da joj ih pošalju do 11. listopada, zatim će ih ona proslijediti predavaču.

S obzirom na predstojeću obvezu u studenome s prof. Ondellijem, sljedeći sastanak skupine zakazan je za 1. prosinca u Novigradu.

Koordinatorici je predloženo da u Beču 11. i 12. prosinca predstavi rad naše skupine zajedno s prof. Ivom Peršić sa Sveučilišta u Rijeci, koja će usredotočiti svoje izlaganje na rad OIIFI-ja po pitanju hrvatskog Ustava.

Koordinatorica je dobila, u papirnatom obliku, primjerak rada prof. Claudija Ugussija pod naslovom „Upravno-pravni neologizmi u talijanskom jeziku u Istri“. Rad je predstavljen na natječaju „Istria Nobilissima“ 1976. godine. Iako su problemi kojima se rad bavi uglavnom vezani uz razdoblje Jugoslavije, a obrađeni termini danas su zastarjeli, neki su ostali u današnjem upravno-pravnom jeziku, a zanimljivo je primijetiti da su neke prevoditeljske poteškoće iz toga vremena još uvijek neriješene, kao npr. prijevod termina "referent", o kojem će Skupina uskoro raspravljati.

AD 4

U nastavku je Tiziana Paris održala izlaganje u kojem je pojasnila neke razlike.

Jesu li “službenik koji privremeno obavlja poslove pročelnika” i “v.d. pročelnika” sinonimi?

Da, to su sinonimi. U oba slučaja predviđeno je obnašanje dužnosti na kraće vrijeme, radi zamjene ili privremenog obnašanja dužnosti. To se uglavnom odnosi na dužnosnike koji obnašaju dužnost u prijelaznom razdoblju između dviju vlada, tijekom političke krize ili u razdoblju između završetka i primopredaje dužnosti.

Jesu li “zamjenik župana” i “v.d. župana” sinonimi?

“V.d. župana” se ne koristi, već se koristi izraz zamjenik župana, koji se pojavljuje u hrvatskim zakonima.

Jesu li “dožupan”, “podžupan” i “zamjenik župana” sinonimi?

Da, ali se preporučuje koristiti izraz zamjenik župana.

Razlika između službenika i namještenika

službenik – zaposlenik u tijelima državne uprave i drugim tijelima koja se osnivaju za obavljanje poslova državne uprave

namještenik – zaposlenik sa srednjom ili nižom stručnom spremom koji obavlja tehničko-pomoćne poslove u državnim tijelima (vozač, grafičar, kućni majstor, elektromehaničar, telefonist, kuhar, portir, čistač...)

Razlika između „obnašati dužnost župana“ i „obavljati poslove pročelnika“

Dužnosnik obnaša dužnost, a pročelnik obavlja poslove.

v.d. – kratica za vršitelja dužnosti, a ne za dužnosnika

Funkcija v.d.-a vezana je za trajanje mandata.

Razlika između termina “carica” i “incarico”

Carica – termin je povezan s mandatom, funkcijom osobe, politikom (gradonačelnik, vijećnik)

Incarico – to je zadatak koji treba obaviti (assessore-pročelnik)

Zamjenik vijećnika: sostituto ili supplente? – preferira se riječ „supplente“, jer se pojavljuje u talijanskim zakonima. „Supplenza“ znači vršenje dužnosti koje prestaje prestankom razdoblja na koje je mandat stavljen u mirovanje.

Razlika između termina „pubblico ufficiale“, „impiegato statale“, „dipendente pubblico“, „funzionario“, „dirigente“

Javni službenik (pubblico ufficiale) – tko god obnaša zakonodavnu, upravnu ili sudsku dužnost na temelju radnog odnosa s državom ili bez njega, privremeno ili trajno (npr. javni bilježnici, općinski tajnici i sl.), a obavlja poslove u ime i za račun države.

Državni službenik (impiegato statale): zaposlenik koji radi u talijanskoj javnoj upravi

Javni djelatnik (dipendente pubblico): može se zaposliti i na određeno i na neodređeno vrijeme, a država je poslodavac.

„Dipendenti pubblici“ ili „funzionari pubblici“ su: izabrani dužnosnici, politički dužnosnici, karijerni hierarhijski dužnosnici i službenici bez hierarhijskih funkcija.

dipendente – plaća ga općina

collaboratore esterno – kad je na određeno vrijeme i plaćen na osnovi projekta

U hrvatskom jeziku riječi „djelatnik“ i „zaposlenik“ su sinonimi.

Dirigente: zaposlenik središnje ili lokalne javne uprave, koji posjeduje određenu kvalifikaciju i zadužen je za upravljanje uredom. Ovo značenje je vrlo blisko definiciji termina “pročelnik”.

Funzionario (ili državni službenik) – u Italiji, "dužnosnik" je diplomirani zaposlenik koji preuzima položaj sličan onome menadžera. Izraz "dužnosnik" (u značenju danom na razini EU-a) potječe iz francuskog, a de facto spaja radno mjesto s administrativnom funkcijom.

Nakon provedene analize članovi skupine složili su se oko sljedećih prijevodnih rješenja:

službenik - impiegato

namještenik - operatore tecnico-ausiliario

Radna tijela – u talijanskim prijevodima statuta istarskih gradova i općina često se susreću prijevodi "organi di lavoro, organi lavorativi, organi operativi"; s obzirom da već postoji izraz "radna skupina", Skupina se slaže da prijevod za "radna tijela" bude "organi di lavoro".

Obvezujući mandat – u talijanskim prijevodima statuta istarskih gradova i općina često se susreće prijevod "mandato vincolante", no u talijanskom je stručni izraz "vincolo di mandato" ili "mandato imperativo".

Odluka – u talijanskim pravnim tekstovima „decisione“ nije akt već predstavlja radnju odlučivanja, dakle u Italiji „decisione“ je proces, a ne akt. Odlučivanje završava time što se donese neki akt koji može biti naslovljen kao "ordinanza, divieto, nomina" itd.

Provvedimento – u talijanskom jeziku postoje dvije vrste akta „provvedimento“: „provvedimenti demolitori“ (rješenja kojima se nešto ukida: annullamento, revoca, decadenza, abrogazione, ritiro, sospensione) i „provvedimenti ad effetto conservativo“ (rješenja kojima se nešto zadržava: convalida, ratifica, sanatoria, conferma, conversione, rettifica).

Porezno rješenje – provvedimento tributario

U upravi se koristi riječ provvedimento, dok se u pravosuđu koristi riječ decreto.

Decreto ministeriale ili **decreto presidenziale** – odgovara hrvatskom terminu „uredba“.

Decreto – uredba

Regolamento – pravilnik

rješenje – protiv rješenja je dopuštena žalba

odluka – protiv odluke dopušteni su „prigovor“ ili „žalba“ samo u nekim slučajevima

Delibera ili **deliberazione** (sinonimi): izražava želju više subjekata. U talijanskom jeziku akt „delibera“ donose samo kolegijalna tijela, dok se ovaj izraz ne koristi za inokosna tijela.

Determina ili **determinazione** – čelnici donose „determine“ ili „determinazioni“ da bi zadužili upravu prema vani, dakle radi se o upravnim aktima kojima se izvršava želja čelnika odnosno osobe koja je odgovorna za određenu službu unutar ustanove. „Determina“ ili „determinazione“ je rješenje koje donosi čelnik ili dužnosnik zadužen za određene funkcije.

Dok se aktom deliberazione donose određene odredbe, riječ determinazione ima svojstvo izvršnosti.

Budući da je odvjetnica Paris morala otići zbog drugih obveza, odlučeno je da se njezina prezentacija neće dalje analizirati, već će se analiza nastaviti na sljedećoj sjednici.

Prešlo se na pregled Excel tablice s problematičnim pojmovima preuzetim iz statuta gradova i općina Istre.

Usvojeni izrazi

župan – presidente della regione

zamjenik župana, dožupan e podžupan – vicepresidente della regione

zamjenik župana koji obnaša dužnost župana – vicepresidente della regione facente funzioni di presidente

obnašatelj dužnosti – facente funzioni

gradonačelnik – sindaco (di città/cittadino)

načelnik – sindaco (di comune / comunale)

načelnik policije – capo di polizia

poglavarstvo – giunta
član poglavarstva – assessore (Italia); membro della giunta (Istria)
službenik – impiegato
namještenik – operatore tecnico-ausiliario
dužnosnik – funzionario

Što se tiče prijevoda riječi "odluka" i "rješenje", rasprava unutar Radne skupine nije završila donošenjem konačnih prijevodnih rješenja. Prijedlozi o kojima se raspravljalo su:

odluka – decisione (inokosno ili kolegijalno tijelo) ili delibera (samo kolegijalno tijelo)

rješenje – provvedimento (u upravi) ili decreto (u pravosuđu)

Skupina izražava veliku nelagodu zbog odabira jednog jedinog prijevoda za svaki od ovih pojmova jer se u praksi često događa da se mora procijeniti, od slučaja do slučaja, treba li te riječi prevesti na jedan ili drugi način, a u nekim slučajevima vrlo je teško ili čak nemoguće iz konteksta razabrati je li vršitelj radnje inokosno ili kolegijalno tijelo (mnogi praktični primjeri navedeni su u dokumentu "4 VRješenje i odluka" poslanom uz materijale za ovu sjednicu). S druge strane, Skupina ne smatra primjerenim termin kao što je "delibera" osuditi na zaborav u korist univerzalnog pojma kao što je "decisione". Članovi skupine su se zatim složili da će si uzeti vremena za razmišljanje (do sljedećeg sastanka u prosincu) kako bi odlučili:

1) treba li odabrati jedan ili dva prijevoda za svaki od tih pojmova;

2) u slučaju da se odluči odabrati rješenje s dva prijevoda, koji treba odabrati.

Na sljedećem sastanku Skupina namjerava glasovati o tom pitanju kako bi ga konačno riješila.

Još jedan težak izraz je "pročelnik". „Pročelnik“ je u hrvatskom jeziku zaposlenik koji vodi odjel jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave. Za razliku od gradonačelnika i vijećnika/ članova skupštine, pročelnik nije izabrani predstavnik niti politička funkcija jer ga imenuje izvršno tijelo (načelnik općine, gradonačelnik ili župan) nakon uspješnog sudjelovanja u natječaju.

U Istri se "pročelnik" prevodi kao "assessore" u većini gradova/općina i na regionalnoj razini, dok postoje samo dva alternativna prijevoda ("caposettore" i "dirigente dell'assessorato"). Valja napomenuti da je u Italiji "assessore" sinonim za "član poglavarstva": funkcija „assessore“ vezana je uz izbore, stoga ne ovisi o ishodu natječaja već o ishodu lokalnih izbora. U Hrvatskoj je "giunta" (poglavarstvo) postojala kao izvršno tijelo do reforme 2009. godine, kada je ukinuta, a izvršno je tijelo postalo inokosno (gradonačelnik odnosno načelnik općine). Prije 2009. u Istri članovi poglavarstva se nisu zvali "assessori" na talijanskome, nego "membri della giunta". Budući da „assessore“ i „membro della giunta“ u Istri nikada nisu bili sinonimi, riječ „assessore“ koristila se kao prijevod za riječ „pročelnik“. No, postavlja se pitanje je li opravdano koristiti riječ "assessore" za označavanje članka upravnog odjela (pročelnika) i može li takva uporaba zbuniti govornika talijanskog jezika koji dolazi iz Italije. Skupina je zabrinuta zbog reakcije donositelja odluka na mogući prijedlog promjene ustaljenog prijevoda "pročelnik", koji je trenutno "assessore", jer izgleda da se ta riječ percipira kao nositeljica određenog prestiža koji, kako kažu donositelji odluka, nedostaje u alternativnim izrazima "caposettore", "capo dipartimento" ili "dirigente (di dipartimento)", osobito u trenutku službenog upoznavanja talijanskih i hrvatskih kolega po funkciji.

Nakon ove konstatacije, Radna skupina je odlučila da će si uzeti vremena za razmišljanje do sljedećeg sastanka, kada će se o tom pitanju morati glasovati kako bi se odlučilo hoće li se zadržati uvriježeni prijevod ("assessore") ili će se predložiti novi kao npr. dirigente (di dipartimento), capo dipartimento, responsabile, caposettore, caposezione itd.

O točkama 5 i 6 rasprava nije održana zbog nedostatka vremena, a sastanak je zaključen u 13:15.

Koordinatorica Radne skupine
Marina Barbić-Poropat

Zapisničarka
Viviana Viviani

KLASA: 023-01/21-06/02
URBROJ: 2163/1-1/4-21-18